

VLAAMSE BUITENLANDSE HANDEL IN 2019: enkele hoofdlijnen

uitvoer: -1,29%; invoer -2,34%

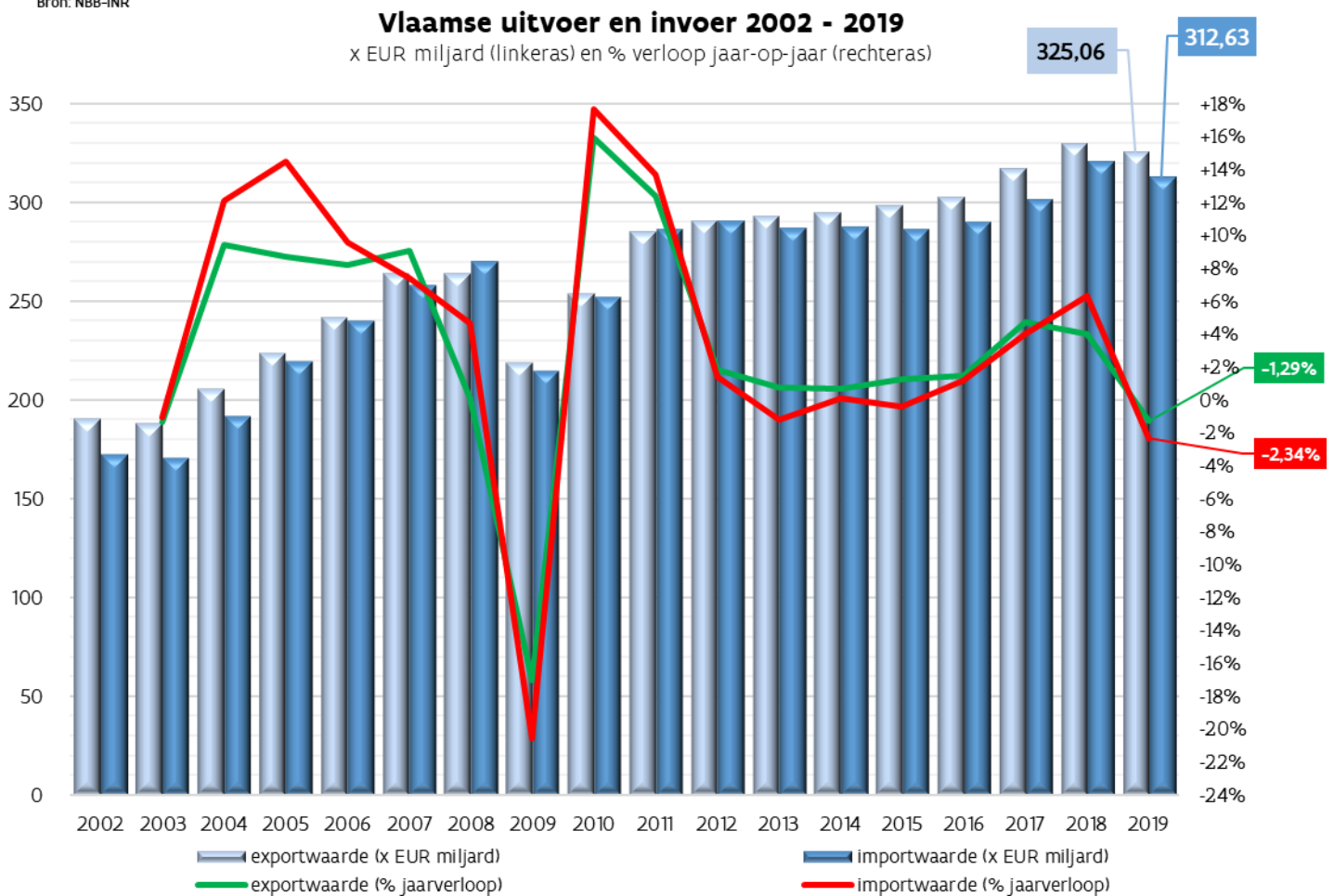
Boekte de Vlaamse export in 2018 nog een hoogterecord van 328 miljard euro, dan kwam er in 2019 een abrupt eind aan de continue reeks exportstijgingen sinds 2009. In 2019 ging de jaaruitvoer licht achteruit tot € 325,1 miljard, een daling met 1,29% tegenover 2018. De mindere uitvoer van organische chemische producten richting Duitsland en de prijsschommelingen van energieproducten wogen zwaar door op de globale Vlaamse exportprestaties. Concreet: het Vlaamse uitvoertotaal kende een terugval met € 4,2 miljard; als we dan zien dat één specifiek product, “*lactamen*” (- € 2,8 miljard), samen met ‘*minerale brandstoffen/aardolie*’ (- € 3,1 miljard) gecombineerd bijna € 6 miljard verliezen, dan is de rekening snel gemaakt.

Dat alles blijkt uit een eerste analyse door Flanders Investment & Trade van de in- en uitvoercijfers 2019 van de Nationale Bank van België (INR-NBB). Ook aan de importzijde bracht 2019 geen nieuw recordbedrag, want de Vlaamse jaarinvoer ging 2,34% lager dan in 2018 en kwam uit op € 312,6 miljard. Het Vlaamse aandeel in de totale Belgische export klokte af op bijna 82%.

- Doorheen 2019 had het er al naar uitgezien dat de Vlaamse jaaruitvoer de recordwaarde van 2018 niet scherper zou stellen of zelfs evenaren. Het was immers sinds de crisis van 2009 geleden, dat de Vlaamse uit- en invoer zo lang na een – zes volle maanden – ononderbroken achteruitgingen.
- Ondanks een lichte exportdaling (-1,24%; vooral bij chemie) bleven **chemie en farma** met afstand aan kop van de rangschikking van de Vlaamse sectorale exportportefeuille. Op twee bleef de **automobielsector**, die 6,7% meer export bij mocht schrijven in 2019, net als de **machinebouw**, waarvan de uitvoer 3,6% vooruitging. De uitvoerwaarde van **minerale brandstoffen** – nog altijd onze vierde exportpost – kende in 2019 dan weer een sterke terugval (-9,6%), mede een gevolg van prijsdalingen van energiegrondstoffen in 2019 (-17,3% op jaarbasis over alle energievormen heen, volgens het IMF).
- Wanneer in 2019 de Vlaamse uitvoer 1,29% terugliep, dan ging het daarbij wel degelijk om uitvoer volgens de voortaan alom gangbare communautaire definitie (CC) van uitvoer. Daarin zit ook de heruitvoer/quasi-doorvoer vevat. Enkel deze gegevens zijn internationaal vergelijkbaar. Interpreteren we “**export**” volgens de nationale definitie (NC) – die uit de cijfers de waarde wegfiltert van de heruitvoer via Vlaanderen door niet-residente bedrijven – dan **leverde die voor 2019 nog een krappe exportwinst op (+0,65%)**. Bij de invoer bleef het jaarverloop dan weer negatief (-2,25%).
- Europees gezien, hinkt Vlaanderen – met 1,29% daling van zijn jaaruitvoer – nogal achterop in de tabellen. Pas verschenen **Eurostatcijfers** zagen de totale EU28-export in 2019 gemiddeld nog 2,28% toenemen. Met Duitsland (+0,7%) was het verschil nog het kleinst, maar de Franse (+3,3%) en ook de Nederlandse uitvoer (+2,9%) lieten in 2019 positieve jaarcijfers optekenen, net als de Britten, die ook een lichte exportwinst boekten (+1,7%) in 2019, het jaar waarin ze zich nog eenmaal vijfde exporteur van de EU konden noemen.
- Doordat Vlaamse jaarinvoer in 2019 iets feller terugliep (-2,34%) dan de uitvoer (-1,29%) helde de handelsbalans met 12,4 miljard euro over in ons voordeel, 1/3 meer dan het surplus in 2018.
- Vlaanderen noteerde als enige Belgische regio een negatief exportcijfer in 2019, waardoor meteen ook het **Vlaamse aandeel in de Belgische totaaluitvoer** wat afschilferde tot **81,8%** van de totale Belgische jaaruitvoer. De inbreng van **Wallonië** (export +7%) in de nationale uitvoer beliep 15,5% terwijl **Brussel** (export +11,7%) instond voor de resterende 2,7%.

- Tot slot maken we er u nog attent op dat dit rapport het verloop van de Vlaamse buitenlandse handel onder de loop neemt in 2019, dus nog vóór de CoVid-19-dreiging haar onvermijdelijke impact op de wereldeconomie heeft laten voelen.

Bron: NBB-INR

UITVOER GEOGRAFISCH: intra-EU-handel minder goed dan die met rest van de wereld in 2019

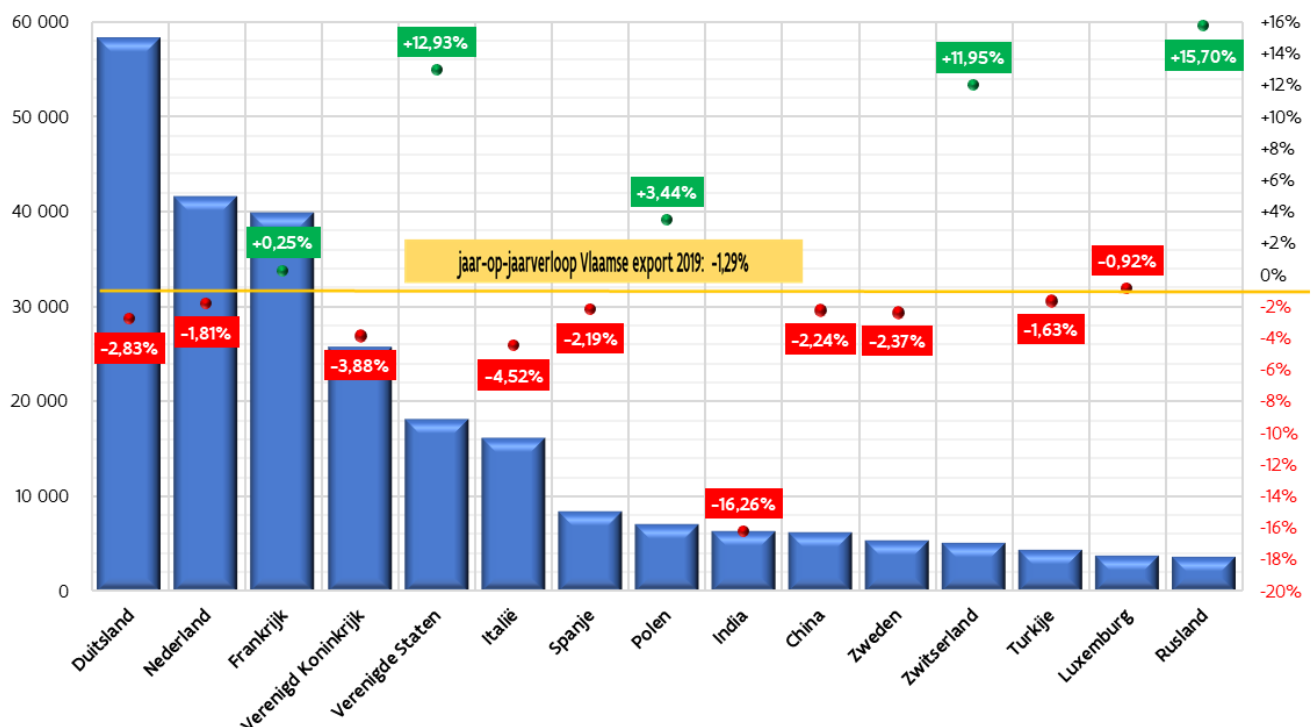
- Het gros van de Vlaamse uitvoer (71,1%) ging in 2019 nog steeds naar **de EU-28**, na een **1,47%** afname van onze intracommunautaire export. Alleen al naar de 5 buurlanden exporteerde Vlaanderen 52,1% van zijn uitvoertotaal.
- De export naar **Duitsland**, exportbestemming nr. 1, daalde uiteindelijk met 2,83%. In 2018 was er een uitzonderlijke grote levering van *lactamen* (een chemisch tussenproduct voor de aanmaak van de kunststof polyamide, o.a. gebruikt in de textiel- en automobielnijverheid, maar ook in verpakking, de bouw en elektronica). Doorheen 2019 vertrok er opnieuw heel wat lactamen richting Duitsland, maar wel € 2,3 miljard minder dan in het jaar voordien. De in totaal € 1,7 miljard mindere uitvoer naar onze oosterbuur – wat gezien het verlies bij lactamen eigenlijk nog niet zo slecht was – betekende meteen de sterkste absolute exportwaardedaling wereldwijd. Duitsland blijft veruit de belangrijkste afzetmarkt met 17,93% aandeel in het exporttotaal van Vlaanderen.
- Naar **Nederland**, onze tweede klant, was er 1,8% exportverlies (minder aardolie- en aardgasproducten, een combinatie van prijs- en hoeveelheidsschommelingen). **Frankrijk** – uitvoerbestemming nummer 3 – hield net stand, want er kwam 0,25% van onze uitvoer bij.

- Ook in de meeste andere EU-markten binnen de top 10 scoorde onze export ondermaats: dat was zo in het **Verenigd Koninkrijk** (-3,9%; vooral door bijna € 650 miljoen minder aardgas en zowat € 700 miljoen minder afzet van farmaceutica – die het VK vooral tijdens in het eerste kwartaal van 2019 nochtans massaal was gaan inslaan (*stockpiling*)– een “hamstervraag” waar Vlaanderen duidelijk niet van heeft kunnen profiteren. Mindere resultaten ook in **Italië** (-4,5%; minder wagens en kunststoffen), **Spanje** (-2,2%; ook hier minder verkoop van aardolieproducten). In **Polen** (+3,4%) was dan weer sprake van een toename.
- Met betrekking tot het **Verenigd Koninkrijk**., voorlopig blijft de koersdaling van het pond t.o.v. de euro – min 12% sinds juni 2016, de maand van het Britse referendum – zowat het enige tastbare element van het Brexitproces dat een impact kan hebben op het Vlaamse exportcijfer naar het VK. Naar de heuse impact hebben we het raden: zo heeft de Britse consument al zeker aan koopkracht ingeboet en stelt daardoor allicht zijn consumptiepatroon van (ingevoerde) koopwaar bij of uit. Zolang Brexit geen definitief beslag heeft gekregen en de precieze draagwijdte duidelijk wordt van een eventueel vrijhandelsakkoord met de EU, zet de Britse industrie grootscheepse investeringsplannen “op ijs” of gaat ze over tot noodstockage van cruciale goederen (onderdelen, farmaceutica). Maar, hoe dan ook, louter op basis van de huidige beschikbare exportcijfers valt niet uit te maken of zich nu al een aantoonbaar Brexiteffect laat voelen, dan wel of er ook andere aanwijsbare oorzaken voor zijn.

Objectief kunnen we enkel vaststellen dat in 2019 vooral de export van farma (-27%) en van aardgas (-89%) wel heel sterk terugliep en dat – van de brexitgevoelige sectoren die bepaald sterk afhankelijk van de Britse markt – de export van vervoermaterieel (+7,6%) en voeding/dranken (+4,2%) in 2019 op zich niet slecht presteerden.

Top 15 Vlaamse exportmarkten 2019

x EUR miljoen (linkeras) en % verloop jaar-op-jaar tegenover 2018 (rechteras) - BRON: INR/NBB

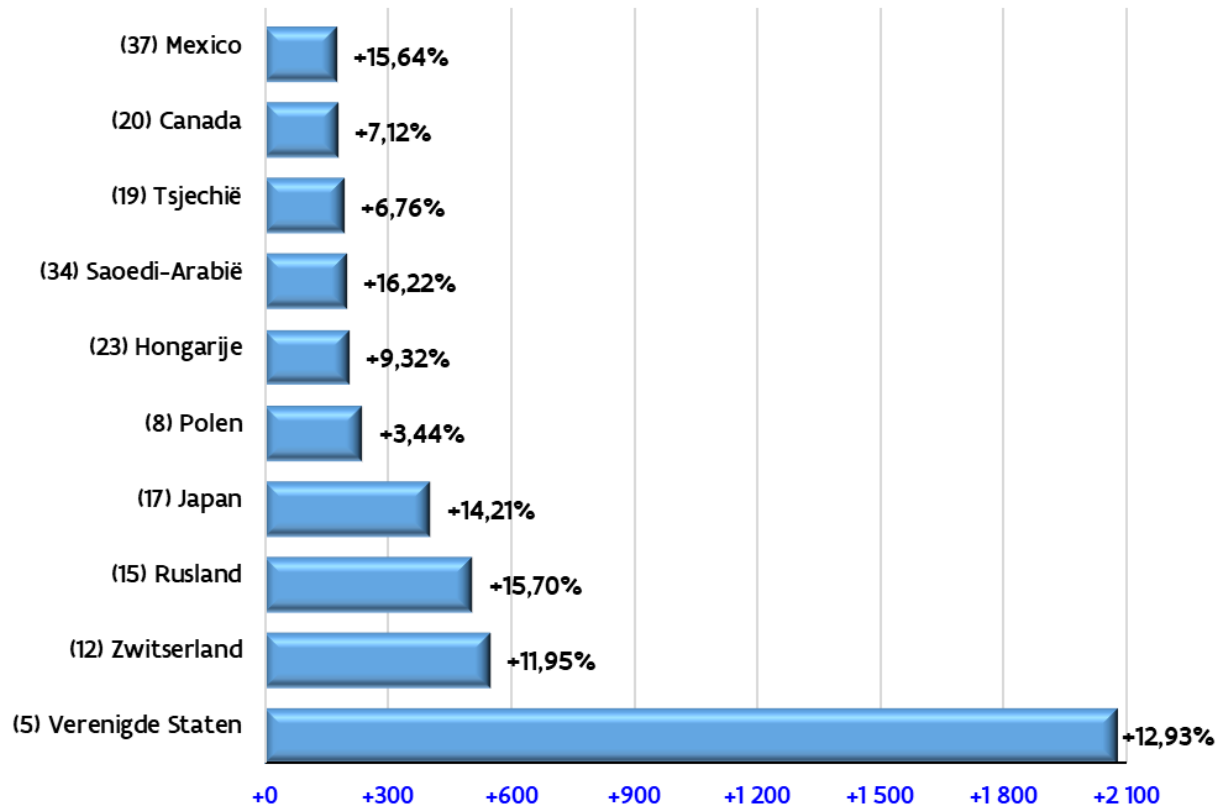
- **Buiten de EU-28** boekte de Vlaamse export in 2019 een kleinere afname (-0,82%) dan het dalingspercentage naar de EU (-1,47%) én dan het gemiddelde exportverloop (-1,29%) wereldwijd.
- De beste exportresultaten in 2019 boekte Vlaanderen onmiskenbaar in het **Amerikaanse continent** met 9,13% meerwaarde.
In **Noord-Amerika** (+12,1%) joegen de **Verenigde Staten** de handelscijfers aan (+12,9%; vooral farma, maar ook machines en wagens). Richting **Canada** liep het eveneens goed (+7,1%) met onze uitvoer (van vooral farma, brandstoffen en auto's).
Ook op de **Centraal-Amerikaanse markt** (+7,9%) verliep de exportverkoop vlot al kwam deze stijging volledig op het conto van Mexico (+15,6%; staal en brandstoffen).
- De **Europese markten buiten de EU** kregen, absoluut gezien, € 372 miljoen extra Vlaamse uitvoer binnen (+2,3%). Dat kwam door de fraaie exportresultaten bij twee grote markten daar, m.n. **Zwitserland** (+12%; goud en aardolieproducten), maar vooral ook **Rusland** (+15,7%; meer farma en turbines).
- In **Noord-Afrika** was er eveneens sprake van exportgroei; de uitvoer erheen steeg met 5,2%. Vooral **Egypte** (+11,3%) en in mindere mate **Marokko** (+3,7%) lagen aan de basis daarvan.

Tot zover de (sub)continenten met positieve resultaten:

- In 2019 kon de Vlaamse export mindere exportresultaten voorleggen op het **Aziatische continent (-3,9%)**. De slechte resultaten in **India** (-16,3%; ruim 20% minder diamant) wogen er heel sterk door. Onze uitvoer naar **China**, onze 10^e exportmarkt, ging opnieuw 2,2% achteruit. **Japan** daarentegen was met 14,2% extra uitvoer (farma: +33%) in 2019 een sterke stijger binnen de top 20 van onze exportmarkten.
In de grotere **ASEAN-landen** scoorde onze export door de bank genomen goed, met name in **Maleisië** (+11,7%) en andere groeiemarkten als **Indonesië** (+13,5%) en de **Filipijnen** (+13,7%).
Wereldhub Singapore (+13%; *aardolieproducten, diamant/edelstenen en farma*) scoorde eveneens voortreffelijk.
- De export naar het **Nabije- en Midden-Oosten** presteerde in 2019 (-5,5%) nóg zwakker dan de globale daling in Azië (-3,9%). De uitvoer naar de **V.A.E.** kende opnieuw een enorme achteruitgang (-18,7%; terugval diamantuitvoer met bijna 30%). De Emiraten zakken meteen ook tot de 20ste plaats in de lijst met Vlaamse exportbestemmingen.
- Ook naar **Afrika** werd in 2019 een pak minder geëxporteerd (-4,7%), al was het enkel in **Sub-Sahara Afrika** waar de Vlaamse export het hard te verduren kreeg (-8,3%). In **Sub-Sahara Afrika (SSA)** was **Togo** verantwoordelijk voor ruim de helft van de terugval. Na een exporttoename met liefst 25,5% in 2018, volgde er in 2019 een daling met 31,6%. Ook **Nigeria** – onze belangrijkste Afrikaanse afzetmarkt – verloor terrein in 2019 (-10,23%; bijna uitsluitend exportverlies van aardoliepreparaten).
Zuid-Afrika (-3,7%; in 2018 was er nog een grote levering geweest van onkruidbestrijdingsmiddelen die nu wegviel) haalde zelfs na dat verlies nog de tweede plaats in Afrika. Het verlies van Togo was dan ook heel groot (-31,6%).
Als continent krijgt Afrika momenteel 3,8% uit de Vlaamse totaaluutvoer toebedeeld. Dat blijft nog altijd niet veel meer dan de gecombineerde export naar pakweg Turkije, Zwitserland en Japan.
- Ook in **Zuid-Amerika** (-3,3%) verliep de exportverkoop minder vlot: getuige daarvan de prestaties in **Brazilië** (inmiddels onze 21e afzetmarkt na een exportafname met 7,1%) én **Argentinië** (-27,4%).
- De exportafzet in **Oceanië** liep spectaculair terug (-36,4%). Enerzijds was er 4,6% minder verkoop in **Australië**, anderzijds kwam er 5,7% stijging richting **Nieuw-Zeeland**.
Enige nuance is hier wel geboden, want de échte oorzaak van de exportdaling naar Oceanië was de (eenmalige) verkoop in 2018 van een *tankschip* aan de **Marshalleilanden**. In 2019 was hier uiteraard geen spoor meer van.

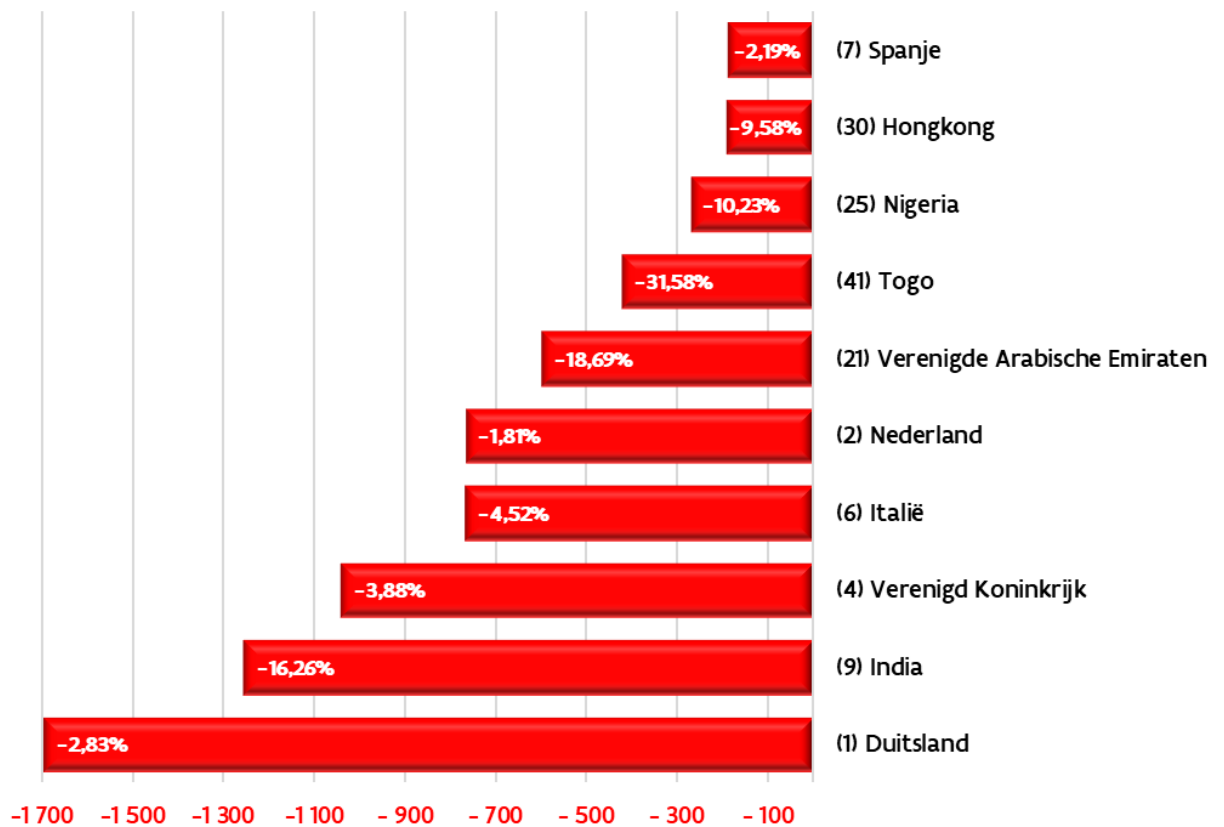
Exportmarkten 2019: 10 sterkste stijgers (binnen top-50 exportmarkten)

(rang als markt; toename in EUR miljoen; % jaarverloop)

Exportmarkten 2019: 10 sterkste dalers (binnen top-50 exportmarkten)

(rang als markt; daling in EUR miljoen; % jaarverloop)

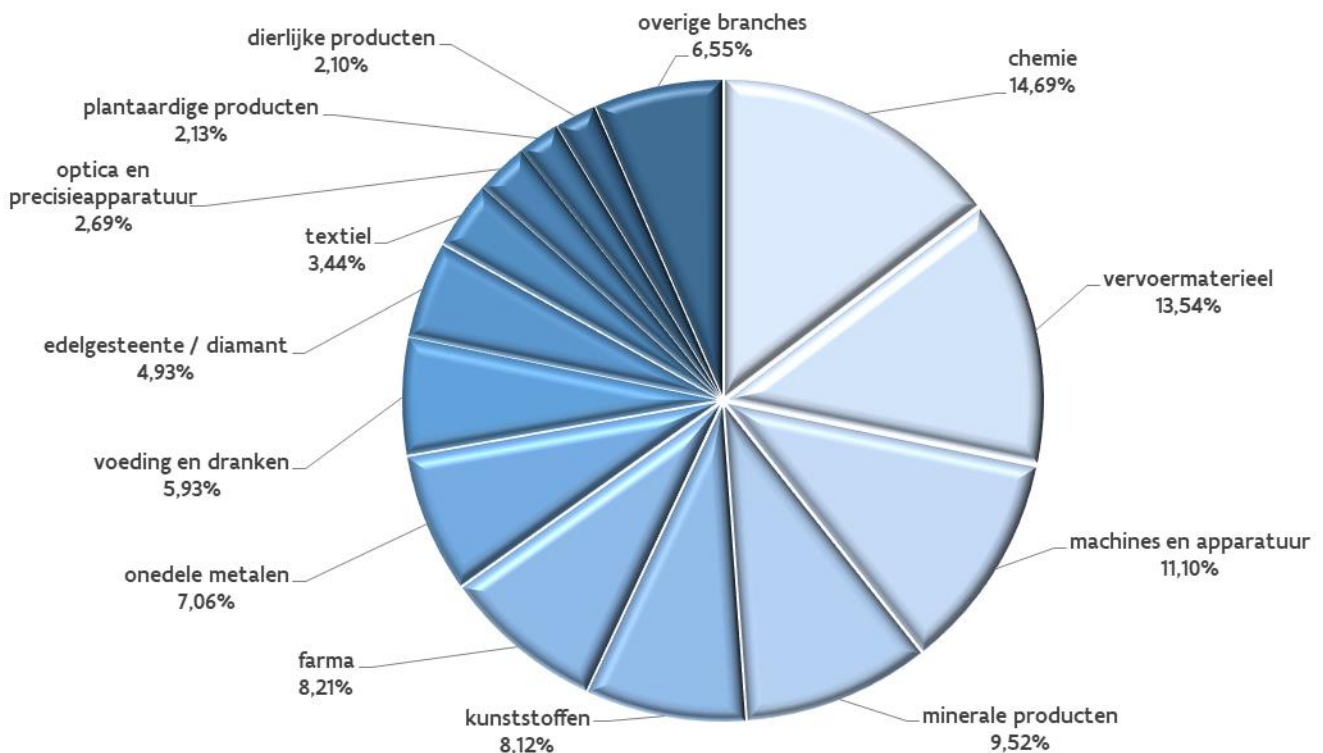

Vlaamse export in 2019 sectoraal bekeken

- De globale jaarexport van **chemie & farma** daalde met 1,2%, een waardeafname met € 934 miljoen. Desondanks bleven chemie en farma ook in 2019 de Vlaamse exporticonen bij uitstek, met € 74,5 miljard afzet en een aandeel van 22,9% in de Vlaamse totaaluitvoer. De uitvoer van farma steeg overigens met goed 12%. De terugval zat volledig in de chemische sector en meer bepaald in de mindere uitvoer van lactamen (waarover we het al uitvoeriger hadden bij de uitvoer naar Duitsland).
- Op 2 stond **transportmaterieel**, goed voor € 44 miljard – 13,5% van de hele Vlaamse jaarexport – na een groei (+6,7%) in 2019.
- Ook onze derde uitvoersector, **machines, mechanica en elektronische apparatuur**, met 11,1% exporttaandeel, wist in 2019 zijn Vlaamse jaarexport nog 3,6% hoger te tillen.
- De titel “daler van het jaar” ging in 2019 opnieuw naar **minerale producten**, waarvan de jaaruitvoer met liefst 3,2 miljard euro terugviel, meteen een jaardaling van 9,4%. Het leeuwendeel daarvan waren **minerale brandstoffen** (meer specifiek aardolieproducten en aardgas), waarvan het exportverlies op zich al € 3 miljard beliep (-9,6%). In de uitvoerresultaten voor **brandstoffen** spelen doorgaans ook factoren mee als het prijsverloop op de wereldmarkt én verschuivingen van het exportvolume van aardolieproducten. In 2019 was dat niet anders en hebben vooral olieprijsdalingen gespeeld.
- **Kunststoffen**, onze 5e exportsector met 8,1% van de totaaluitvoer, zaten in 2019 ook in het kamp van de verliezers met € 1,3 miljard aan gedeerde uitvoer (-4,5%).

Vlaamse sectorale* uitvoer 2019

(% aandeel in uitvoertotaal van € 325 miljard) * douanecodeniveau GNO

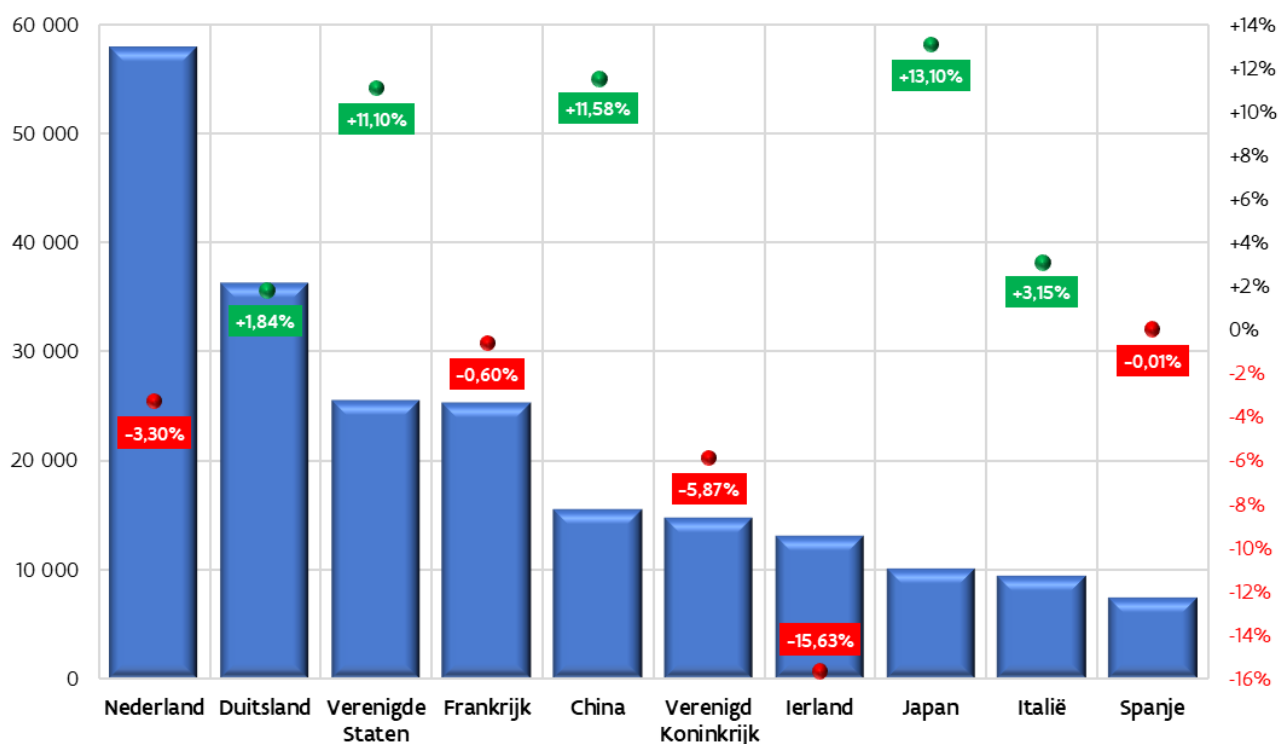

INVOER

- Ook aan de **importzijde** scoorde de Vlaamse handel minder goed dan in 2018: de Vlaamse invoer viel in 2019 terug tot **€ 312,6 miljard**, een bedrag aan buitenlandse inkopen dat **2,34% lager** lag dan in 2018.
- Topverkoper **Nederland** (-3,30% - vooral extra *minerale brandstoffen en aardolieproducten*) consolideerde in 2019 zijn koppositie als hoofdleverancier van Vlaanderen met 18,53% inbreng in de Vlaamse totaal invoer wereldwijd. Op 2 hield het leverancier **Duitsland** af (+1,84% en 11,61% aandeel), dat de **VS** op de aloude derde plaats van Frankrijk zag verschijnen (+11,10% en 8,15% aandeel; aanzienlijke stijging van elektrische wagens uit de VS).
- Het effect van de **schommelende energieprijzen** zagen we vooral bij de import uit: **Nederland** (-3,30%, **Rusland** (-18,29%), het **Verenigd Koninkrijk** (-5,87%) en **Noorwegen** (-40,25%).
- Niettegenstaande een afname (-12,61%) in 2019 profileerde de sector **minerale producten** zich – met brandstoffen als sterproducten – als invoersector nummer 2: ongeveer 15% van de totale Vlaamse sectorale invoeruitgaven gaat inmiddels op aan die branche. **Chemie en farma** blijven samen wel stevig op de eerste plaats met een importaandeel van 19,90% (ook hier echter een invoerdaling met 4,05%).
- De waarde van het ingevoerde **transportmaterieel** steeg 5,86%, waardoor het 13,65% importaandeel meepikte. Er werden ook flink wat meer machines/elektrische apparaten ingevoerd (+8,83%). Andere belangrijke importsectoren lieten een waardeafname noteren, zoals **onedele metalen** (-10,69%), **kunststoffen** (-4,05%) en **diamant/edele metalen** (-9,40%).

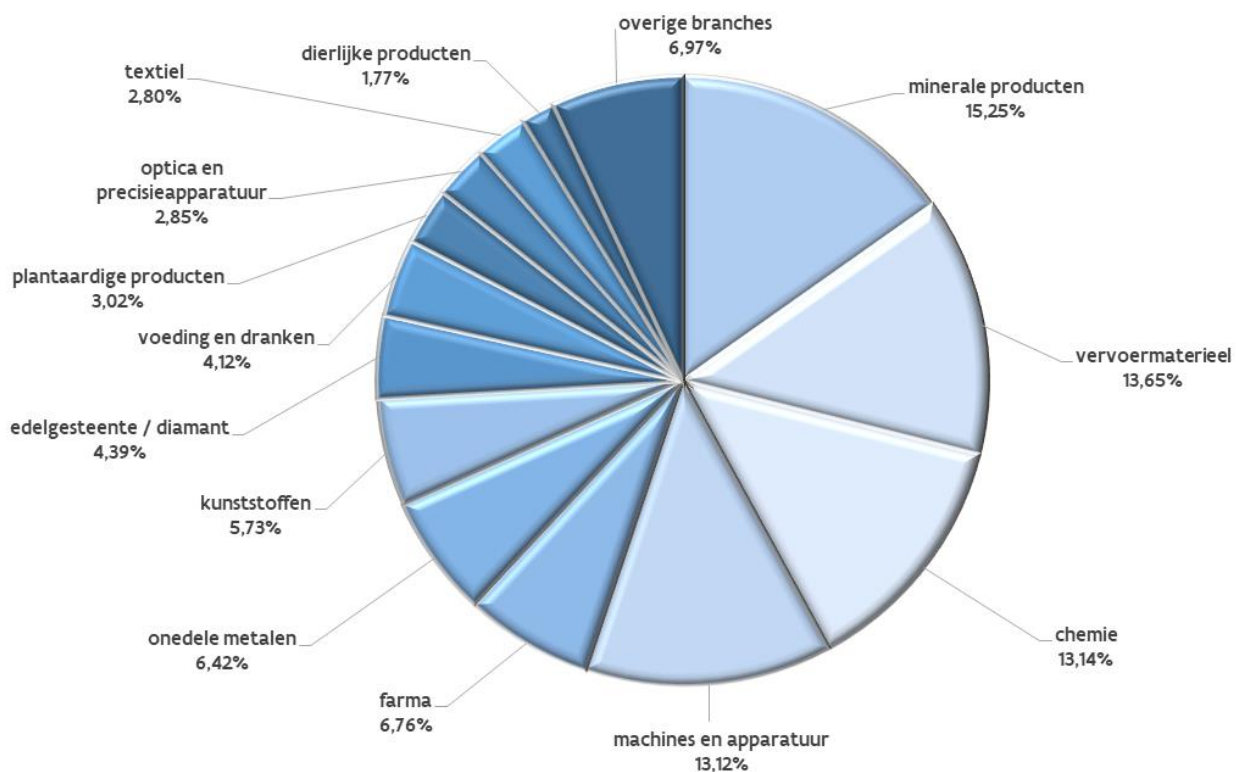
Top 10 Vlaamse importleveranciers 2019

x EUR miljoen (linkeras) ; % verloop jaar-op-jaar tegenover 2018 (rechteras)

Vlaamse sectorale* invoer 2019

(% aandeel in invoertotaal van EUR 312,6 miljard) **douanecodeniveau GNO*

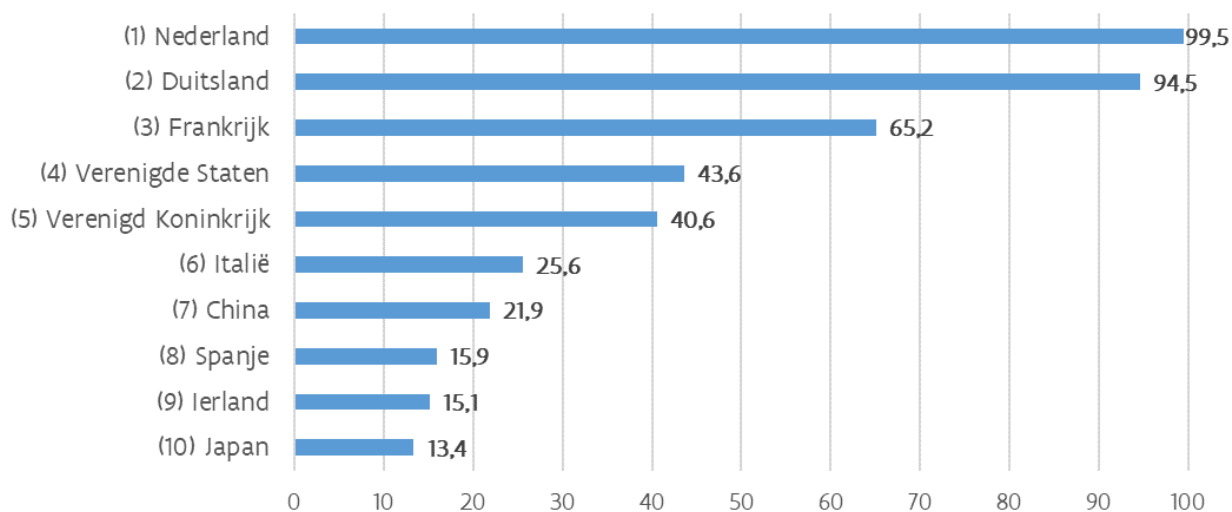

VLAAMSE TOTAALHANDEL

- In 2019 was Nederland de belangrijkste Vlaamse handelspartner, wat uiteraard grotendeels te maken heeft met de handel in *minerale brandstoffen en raffinageproducten*. Ruim 51,8% van wat Vlaanderen wereldwijd aan energieproducten invoert, komt dan ook uit Nederland.
- 7 van de toptien handelspartners zijn EU-landen, met enkel de Verenigde Staten, China en Japan als “verre” handelsrelaties buiten de EU.

TOP 10 VLAAMSE HANDELSPARTNERS IN 2019

(invoer + uitvoer in € miljard)

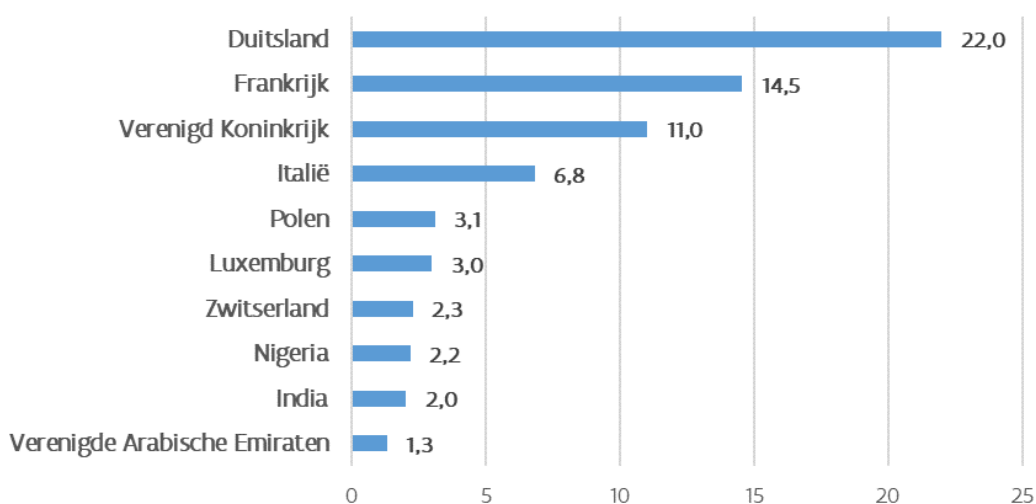
VLAAMSE HANDELSBALANS: tekorten en overschotten

In Vlaanderen nam in 2019 de waarde van de import van *minerale brandstoffen* af tot € 44,2 miljard, een stijging met bijna 13%. Vooral in de handelsbalans met onze topleverancier **Nederland** komen geïmporteerde energieproducten zeer nadrukkelijk voor in het verhaal. Een idee van de impact van die “invoerenergie” op de balans met Nederland: mochten we in onze handelsrelatie met Nederland de energiehandel buiten beschouwing laten, dan zou in 2019 de handelsbalans met onze noorderburen niet ruim € 16 miljard in ons nadeel zijn doorgeslagen, maar ‘slechts’ voor € 1,6 miljard in het rood hebben gestaan. Dat “energie-invoereffect” weegt trouwens niet alleen op onze handelsbalans met Nederland en met andere belangrijke energieleveranciers, maar heeft zeker ook repercussies op onze globale handelsprestaties. Als we de post ‘minerale brandstoffen, aardolie en distillatieproducten’ niet meenemen in de becijfering van import en export, dan zou Vlaanderen in 2019 een nóg groter handelsoverschot hebben geboekt van € 27,4 miljard i.p.v. de € 12,4 miljard overschot met de energieproducten erbij.

Opvallend: bij de overschotten zien we vooral Europese landen in opduiken in de top 10 (7 van de 10), bij de tekorten is de situatie helemaal omgekeerd (amper 2 Europese landen op 10).

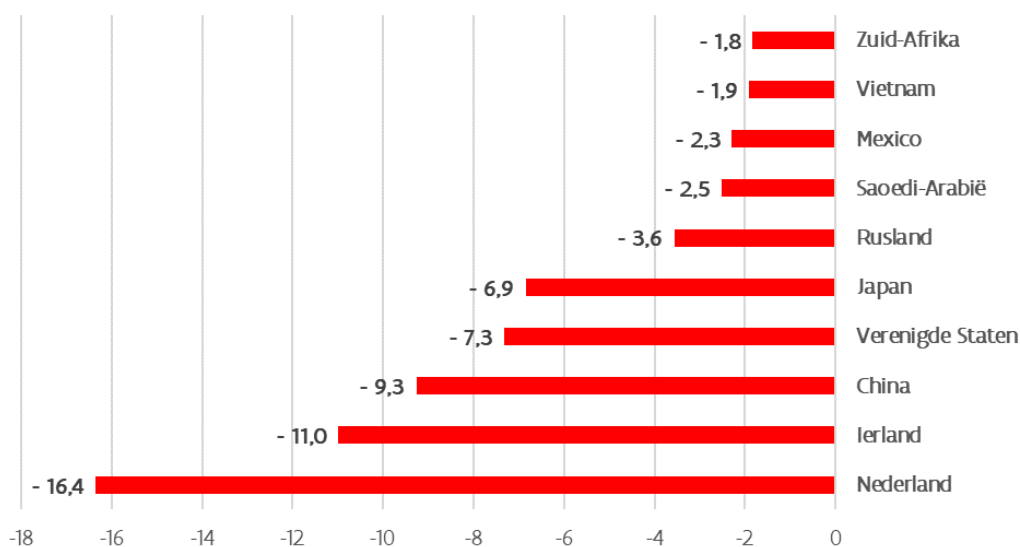
TOP 10 HANDELSONVERSCHOTTEN IN 2019

(per land, in € miljard)

TOP 10 HANDELSTEKORTEN IN 2019

(per land, in € miljard)

BRON: Instituut voor de Nationale Rekeningen (NBB), verwerking cel kennisbeheer FIT